

Λαογραφική έκπομπή της Πανελληνίου Ένώσεως Ποντιακών Σωματείων

Έκπομπή II6 (27-5-1976)

... Σ Η Μ Α ...

Ακοῦτε τήν λαογραφική έκπομπή της Πανελληνίου Ένώσεως Ποντιακών Σωματείων - Ποντιακή Ήχώ - πού γράφει καί έπιμελεΐται ό Στάθης Εὐσταθιάδης.

... τό σήμα σβήνει ...

Αγαπητοί άκροαταί,

Κάθε φορά πού πλησιάζει ή 29η Μαΐου ή ψυχή τών Έλλήνων δοκιμάζει έντονη συγκίνηση. Ό λαός μας δέν χάνει ποτέ τήν έθνική του μνήμη. Κρατάει ζωντανούς έλους τούς θρύλους τοῦ γένους καί πρό πάντων εκείνους, πού συνδέονται άρρηκτα μέ τίς μεγάλες έθνικές συμφορές τους.

Ήταν θέλημα Θεοῦ ή Πόλις νά τουρκέφη μιάν άποφράδα μέρα τοῦ Μαΐου: 29 Μαΐου 1453, ήμέρα Τρίτη.

Ν'άλλί έμάς καί βάτ έμάς πάρθεν ή Ρωμανία

Ύστερα από όκτώ χρόνια πέφτει καί ή Τραπεζούντα: Τό Δεκαπενταγούστο τοῦ Έτους 1461.

Τήν Πόλιν όνταν έριζεν ό Έλλην Κωσταντῖνον
εΐχεν πορτάρους δίκλοπούς κι' άφέντους φοβετσίάρους

Ό Θεός θέλησε νά τιμωρήση τό γένος για τά άνομήματά του. Γι' αυτό άκριβώς...

Απ' ούρανοῦ κλειδίν έρθεν σ' Αγία-Σοφιᾶς τήν πόρταν
χρόνια έρθαν καί πέρασαν καιροί έρθαν κι' έδέβαν
κι' έχάσαν τ' άνοιγάρν' άθε κι' επέμνεν κλειδωμένον

Αλλά ό Θεός δέν καταδικάζει τό γένος σέ θάνατο. Τά δεσμά τοῦ γένους εΐναι πρόσκαιρα.

Η Ρωμανία άν πέρασεν άνθεΐ καί φέρει κι' άλλο

Τό κλειδωμένον τ' Ἀγία-Σοφιάς ἡ πόρτα, ἡ μεγάλη πύλη τοῦ ἑλληνισμοῦ, θά ἀνοίξῃ καί πάλι μέ τό ἴδιο τό χέρι τοῦ Θεοῦ, καθῶς δραματίζεται ἀλάθητα ἡ ποντιακή μοῦσα.

Θέλ' ἀπ' οὐρανοῦ μάστοραν καί ἀσὴν γῆν ἐργάτεν

Τό 1821 ὁ ἀπ' οὐρανοῦ μάστορας, ὁ ἀρχιτέκτων τῆς ἑλληνικῆς ἐλευθερίας, ὁ ἴδιος ὁ Θεός, σέ συνεργασία μέ τόν ἐργάτεν ἀσὴν γῆν, τόν ἑλληνα ἐπαναστάτη, ἐτίναξαν τά δεσμά τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους.

Θέλ' ἀπ' οὐρανοῦ μάστοραν καί ἀσὴν γῆν ἐργάτεν

Ὁ στίχος δέν ἔχει ἄλλο νόημα ἀπὸ ἐκεῖνο τοῦ παλαιοῦ λόγου: Σὺν Ἀθηνᾶ καί χεῖρα κίνει.

Ὁ θρύλος παραμένει καί θά παραμείνῃ ζωντανός εἰς τό διηνεκές. Ἔτσι, ἡ φυχή τοῦ ἔθνους θά εἶναι πάντα ὠριμῇ, γιὰ νά δεχτῇ κάθε μήνυμα, ποῦ θά τό ὑπαγορεύσουν οἱ καιροί.

. ΛΥΡ - ΤΡΑΓ

Στὴ συνέχεια τοῦ πρόγραμμάτος μας ἀκοῦστε νοσταλγικά ποντιακά λιανοτράγουδα.

. ΛΥΡ - ΤΡΑΓ

Σηκοποὶ καί τραγούδια ἀπὸ διάφορες περιοχές τοῦ Πόντου (2 σηκοποὶ)

. ΛΥΡ - ΤΡΑΓ

Καί τώρα τό ἀνέκδοτό μας. Στόν Πόντο οἱ ἐλιές ἦταν τροφή δυσεύρετη καί ἀκριβή. Ἄν στό τραπέζι ὑῆρχαν καί ἐλιές, τότε τό γεῦμα ἐθεωρεῖτο πλουσιώτατο. Γι' αὐτό ἀκριβῶς ὁ καθένας ἔπρεπε νά φάῃ μετρημένες ἐλιές. Τὴν ~~ἐκείνη~~ κάθε ἐλιά νά μὴν τὴν κἀνῃ μιά μπουκιά, ἀλλὰ πολλές μπουκιές. Τό αὐστηρὸ τοῦτο οἰκονομικὸ κριτήριον καί ἡ σύγχυση, ποῦ προκαλεῖται, σατιρίζονται στό ἀνέκδοτό μας.

Ὁ γαμπρὸν ἐπῆεν σὰ πεθεριά τ' ἔγαν ἡμέραν. Νά σάν ἐκεῖνον. Τιμάντας ἕναν σειρίν. Γάμπρε ἀδὰ σὸ τρυφερόντ' οἱ σκαμνὶν ἀπάν κάθικα, γάμπρε ἀέτς, γάμπρε ἀλλέως.

Ἐ, ἔρθεν καί ἡ ὥρα γιὰ τό φαῖν. Τό τραπέζ' ἐστρώθεν. Ἀνάμεσα σὰ καλά τά φαῖα - μῶ τὴν πλάση σ' - καί ἐλέας. Ἐλέας εἶπες καί ντ' ἐφέες; Νέῃσα, ἐκιάτσαν νά τρῶνε.

‘Ο γαμπρόν, ἄς’ ἄλλα τὰ φαῖτα ῥίγινον πολλά τρώει, ἅμαν πῶς ῥι’ ὀινεῖ
Τὸ χέριν’ ἄτ πάει κι’ ἔρται σά ἐλέας. Παίρ’ τήν ἐλέαν καί ὀλόν βάλια το
σὸ στόμαν ἄτ’. “Ἐναν βούκαν τήν ἐλέαν, ἕναν βούκαν τήν ἐλέαν. ‘Ο πεθε-
ρόν ἐνοῦντσεν, ἄέτς ὅπως πάη ὁ γαμπρός ἄτ’, ἐλέας σά κανάν ῥι θ’ ἀπο-
μένε καί ἡ ζερμία πᾶ τρανόν θά ἔν.

- “Ἄξον γάμπρε - εἶπεν - τήν ἐλέαν πέντε-πέντε, δηλαδῆς ἐθέλεσεν
νά λέη ἄτον, κᾶθαν ἐλέαν πέντε βούκας πρέπ’ νά ἐφτάη ἄτεν, πέντε φοράς
νά δᾶν’ τήν ἐλέαν καί νά συφαῖτᾶς ὀλόγον ὀλίγον μέ τό φωμόν. Τά ἐλέας
ἀκριβά πράγματα εἶν’.” Ἐνα ἐλέαν πέντε βούκας, ἄέτς ἔν τό σωστόν.

‘Ο γαμπρόν γιά ῥι ἐγροῖξεν γιά ἐποῖκιν πῶς ῥι ἐγροῖξεν καί
ἐσιᾶλωσεν νά τρώη πέντε ἐλέας σὸ μίαν, πέντε ἐλέας ἕναν βούκαν, πέντε
ἐλέας ἐντάμαν σὸ στόμαν ἄτ’, τὰ πιπίλια τουν σὸ μίαν ἔξ’ καί κλοῦγκς
δεβάζει ἄτα κᾶ’.

-Γάμπρε -εἶπεν ἄτότε ὁ πεθερόν- χάσον ντό εἶπα σε ἀπρόνον. Γάμπρ
ντ’ ἐποῖνες ποῖσον, τήν ἐλέαν ἕναν βούκαν, ἅμον ντ’ ἔξερεις ἐσοῦ.

. ΛΥΡ - ΤΡΑΓ

Κλείνομε τὸ πρόγραμμά μέ νεοποντιακοὺς σκοποὺς. (2 σκοποῖ)

. ΛΥΡ - ΤΡΑΓ

‘Εδῶ τελειώνει τὸ πρόγραμμά μας. -Κοντά σας καί πάλι τήν ἐρχόμενη
ἐβδομάδα τήν ἴδια μέρα καί ὥρα.

. Σ Η Μ Α

‘Ακούσατε τήν λαογραφικὴ ἐκπομπή τῆς Πανελληνίου Ἑνώσεως Ποντια-
κῶν Σωματείων - Ποντιακὴ Ῥηχὼ - ποῦ γράφει καί ἐπιμελεῖται ὁ Στάθης
Εὐσταθιάδης.-

. τό σῆμα σβῆνει